

Myslilová Tereza, Vztah státu a církve ve Francii v letech 1870–1901, diplomová práce, Historický ústav filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích 2017, 63 s.

Posudek oponenta diplomové práce

Diplomová práce si klade za cíl sledovat postupnou cestu Francie k odluce církve a státu v zákonu o laicitě, dle názvu v letech 1870 až 1901. Výklad ovšem začíná již Velkou francouzskou revolucí a skutečně končí zákonem o laicitě r. 1905 a epilogem o 1. světové válce.

Přiznám se, že vymezení rokem 1901 mě dosti mátl, jelikož se nejeví logické ukončit výklad v tomto roce a ponechat bez povšimnutí zákon o laicitě, k němuž ovšem vývoj tohoto období spěl. Navíc autorka v úvodu a v abstraktu toto chronologické vymezení znovu opakuje a vůbec nevysvětluje, proč je práce nakonec pojata úplně jinak. Není to jediná nesrovnalost ve výkladu. Zejména zaráží seznam literatury, kde jsou autoři seřazeni dle křestních jmen od Adolfa až po Williama, různorodé fonty písma, častý výskyt hovorové češtiny v textu. Stručně řečeno na práci zaujme celkově velmi špatná úprava textu. Při čtení navíc zjistíme, že práce je založena převážně na sekundární literatuře, přičemž nejčastěji citovanou autoritou je spisovatel André Maurois a jeho česky vydané Dějiny Francie. Z primárních pramenů autorka použila dobové zákony z internetových zdrojů a články z Práva lidu z let 1904 až 1906. autorka nijak nevysvětluje, proč si vybrala právě Právo lidu. Byť jde o jediný původní aspekt práce, autorka tento zdroj nevyužila do důsledků, nýbrž články používá jen okrajově k ilustraci událostí z hlavního textu. Bezpochyby by bylo možno touto cestou dovést práci k něčemu původnímu, např. článek Edvarda Beneše o útoku na francouzský kostel je sám o sobě zajímavým materiálem.

Téma francouzského pojetí odluky státu a církve a s tím související laicity je dnes aktuální a je dobré, že se tomu někdo věnuje. S muslimskými útoky ve Francii se toto téma dostává i do našich médií, ale kupodivu je v naší veřejnosti málo zájmu o to, v čem vlastně francouzské pojetí laického státu spočívá. Je to totiž něco zásadně odlišného, od našeho pojetí sekulárního státu. V tomto ohledu je třeba ocenit volbu tématu.

Autorka v základních obrysech vystihla historický vývoj, který vedl k odluce, i když její výklad je přeci jenom jednostranný a líčí celý proces, jako by v něm katolická církev i katolíci byli jen pasivní obětí. Nezmiňuje liberální hnutí Félicité Lamennaise a petici francouzských katolíků z r. 1830, v níž žádali odluku církve od státu. Nezmiňuje encykliku Řehoře XVI. Mirari vos z r. 1832, která významně odcizila liberály katolické církvi, či Syllabus errorum papeže Pia IX. z roku 1864. Výklad většinou vypadá, jako normální politické dějiny Francie 19. století, v nichž je občas zmíněno něco, co souvisí s katolickou církví. Nesleduje specifickou problematiku debaty, která se odehrávala v slibovaných letech 1870 až 1905 (1901?). Chybí tu něco o pozitivním obsahu laicity, jak to vyjádřil ve svých představách o morálce Ferdinand Buisson, jehož práce jsou k dispozici na internetu. Dnes je ta otázka ve Francii znovu aktuální, protože probíhají pokusy o znovuzavedení laické morálky jako vyučovacího předmětu na školách, přičemž se otevřeně vychází z historických výzkumů Jeana Baurbota, a Laurence Loeffel.

To souvisí s tím, že autorka většinou vycházela z učebnic a internetových zdrojů, ne ze současné francouzské historiografie či pramenů. Prameny k debatě jsou vydány v edici Jean Michel Gaillard, Dominique Villepin (ed.), *1905, la séparation des églises et de l'état. Les textes fondateurs*, Paris 2004. Dále je vývoj dobře objasněn v nové kolektivní práci, sv. 1 (1814-1914), Paris 2016 či klasické Georges Weil, *Histoire de l'idée laïque en France au 19e siècle*, Paris 1925, která je ke stažení na internetu.

Jelikož jde o společensky užitečné téma, které u nás nikdo nemá odvahu zpracovat, a jelikož autorka základní úkol splnila, uznávám ještě práci za přípustnou k obhajobě, ale hodnotím stupněm

Dobře

Praha 25. 8. 2017

Doc. PhDr. et Dr. phil. Ivo Cerman, Ph.D.